TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Virus Nipah tái xuất tại Ấn Độ: Chuyên gia khẳng định nguy cơ với Việt Nam hiện ở mức thấp

18:44 27/01/2026

Trước thông tin virus Nipah xuất hiện trở lại tại Ấn Độ với tỷ lệ tử vong cao, nhiều ý kiến lo ngại nguy cơ bùng phát dịch và xâm nhập vào Việt Nam. Tuy nhiên, các chuyên gia bệnh truyền nhiễm cho rằng, đây không phải là loại virus lây lan mạnh trong cộng đồng như COVID-19 và nguy cơ đối với Việt Nam hiện nay được đánh giá ở mức thấp nếu chủ động phòng ngừa.

Nipah là virus có nguồn gốc từ động vật hoang dã, trong đó ổ chứa tự nhiên quan trọng nhất là dơi.

Những ngày gần đây, mạng xã hội lan truyền nhiều thông tin gọi virus Nipah là "virus Ấn Độ", kèm theo các cảnh báo về mức độ nguy hiểm và khả năng bùng phát dịch trên diện rộng. Trước làn sóng thông tin này, các chuyên gia y tế khuyến cáo, người dân cần tiếp cận vấn đề một cách bình tĩnh, dựa trên cơ sở khoa học, tránh tâm lý hoang mang không cần thiết.

Trao đổi với báo chí, bác sĩ Trương Hữu Khanh, chuyên gia bệnh truyền nhiễm, hiện công tác tại Bệnh viện Nhi Đồng 1 (TP. HCM) khẳng định, virus Nipah

không phải là tác nhân mới xuất hiện. Đây là virus đã được y văn thế giới ghi nhận từ nhiều thập kỷ trước và được biết đến là một trong các tác nhân có thể gây viêm não ở người.

“Trước đây, khi nói đến viêm não, người dân thường nghĩ đến viêm não Nhật Bản vì đây là bệnh phổ biến và đã có chương trình tiêm ngừa. Tuy nhiên, Nipah cũng là một tác nhân gây viêm não đã được biết đến từ lâu, chỉ là nó xuất hiện rất hiếm”, bác sĩ Khanh cho biết.

Điều quan trọng, theo vị chuyên gia, là virus Nipah không lây lan theo cách mà nhiều người đang lo sợ. Virus này không lây từ người sang người qua đường hô hấp như COVID-19, cũng không lây qua các tiếp xúc thông thường trong đời sống hàng ngày.

Đường lây chủ yếu từ dơi, không dễ bùng phát thành dịch lớn

Theo bác sĩ Trương Hữu Khanh, virus Nipah là virus có nguồn gốc từ động vật hoang dã, trong đó ổ chứa tự nhiên quan trọng nhất là dơi ăn quả. Virus tồn tại trong nước bọt và các dịch tiết của dơi.

Con người chỉ có thể bị lây nhiễm khi tiếp xúc rất gần với nguồn lây, chẳng hạn như săn bắt, giết mổ, ăn thịt dơi; hoặc ăn các loại trái cây, nhựa cây đã bị dơi tiết nước bọt nhiễm virus. Ở một số khu vực của Ấn Độ, Bangladesh hay Malaysia, người dân có thói quen sử dụng nhựa cây tươi hoặc ăn trái cây rơi, trái cây bị động vật cắn dở. Đây được xác định là nguồn lây chủ yếu trong các đợt bùng phát từng ghi nhận.

Ngoài ra, virus Nipah cũng có thể lây từ dơi sang động vật trung gian như lợn hoặc ngựa, rồi từ đó sang người. Tuy nhiên, con đường lây truyền này hiếm gặp hơn rất nhiều so với việc lây trực tiếp từ dơi sang người.

Trước lo ngại về khả năng lây lan rộng trong cộng đồng, bác sĩ Trương Hữu Khanh cho rằng, cho đến thời điểm hiện nay, khả năng lây từ người sang người của virus Nipah gần như không đáng kể.

“Muốn một virus có nguồn gốc hoang dã chuyển thành virus lây từ người sang người thì cần thời gian rất dài, với điều kiện virus liên tục lây qua người mà không được kiểm soát. Trong khi đó, với Nipah, khi xuất hiện ca bệnh, người ta nhanh chóng nhận diện nguồn lây và đưa ra khuyến cáo để ngăn chặn”, bác sĩ Khanh phân tích.

Theo vị chuyên gia, khi một virus không lây lan bền vững từ người sang người thì nó không thể đi xuyên quốc gia và càng không thể tạo ra dịch lớn. Đây là

điểm khác biệt căn bản giữa virus Nipah và các virus đường hô hấp.

Liên quan đến thông tin ghi nhận một số nhân viên y tế mắc bệnh tại Ấn Độ, bác sĩ Trương Hữu Khanh cho rằng, cần nhìn vào hoàn cảnh cụ thể. Nhân viên y tế nhiễm bệnh không đồng nghĩa virus có khả năng lây mạnh từ người sang người. Nhiều trường hợp có thể liên quan đến việc tiếp xúc trực tiếp với nguồn lây từ môi trường hoặc động vật nhiễm virus, nhất là tại các khu vực có tập quán sinh hoạt đặc thù như sử dụng nhựa cây tươi.

Thực tế cho thấy, các ổ dịch Nipah thường chỉ xuất hiện rải rác, sau đó nhanh chóng chấm dứt khi nguồn lây được xác định và hành vi nguy cơ của người dân được thay đổi.

Tỷ lệ tử vong cao nhưng Việt Nam chưa ghi nhận ca bệnh

Một trong những yếu tố khiến virus Nipah gây lo ngại là tỷ lệ tử vong cao, dao động từ 40% đến 75% tùy từng đợt bùng phát. Theo các chuyên gia, nguyên nhân trước hết là do đây là virus có nguồn gốc từ động vật, cơ thể người không có miễn dịch sẵn nên khi mắc bệnh thường diễn tiến nặng.

Virus Nipah gây ra phổ biểu hiện lâm sàng rất rộng, từ nhiễm không triệu chứng cho đến viêm não cấp. Ảnh: APA.

Bên cạnh đó, virus Nipah tấn công trực tiếp vào não, gây viêm não cấp – một bệnh lý vốn đã có tỷ lệ tử vong và di chứng cao. Hiện nay, do số ca mắc ít và xuất hiện rải rác, thế giới vẫn chưa có thuốc điều trị đặc hiệu hay vaccine phòng ngừa. Việc điều trị chủ yếu mang tính hỗ trợ, kiểm soát triệu chứng và xử

lý biến chứng.

Theo các chuyên gia, người dân cũng không thể phân biệt virus Nipah thông qua triệu chứng lâm sàng. Bệnh thường khởi phát với các biểu hiện không đặc hiệu như sốt cao, đau đầu, mệt mỏi, buồn nôn, sau đó có thể diễn tiến nặng với co giật, rối loạn ý thức, hôn mê do viêm não.

“Không có triệu chứng đặc trưng riêng để người dân tự nhận biết. Điều quan trọng là yếu tố dịch tễ. Khi có bệnh nhân ở vùng từng ghi nhận ca bệnh, bác sĩ sẽ khai thác kỹ tiền sử sinh hoạt, ăn uống, tiếp xúc với động vật để chỉ định xét nghiệm”, bác sĩ Khanh cho biết.

Tại Việt Nam, theo Bộ Y tế, đến thời điểm hiện nay chưa ghi nhận ca bệnh do virus Nipah. Ngành y tế đã chủ động yêu cầu các địa phương tăng cường giám sát, đặc biệt đối với người nhập cảnh từ vùng có dịch.

PGS.TS Trần Đắc Phu, nguyên Cục trưởng Cục Y tế dự phòng (Bộ Y tế) cho rằng, nguy cơ đối với Việt Nam cần được nhìn nhận một cách khoa học. Việt Nam nằm trong khu vực có sự phân bố của dơi ăn quả – ổ chứa tự nhiên của virus – nên công tác giám sát là cần thiết. Tuy nhiên, nếu thực hiện tốt các biện pháp phòng ngừa, virus Nipah không có nguy cơ bùng phát thành dịch lớn trong cộng đồng.

Các chuyên gia nhấn mạnh, trong bối cảnh chưa có vaccine và thuốc điều trị đặc hiệu, phòng ngừa vẫn là biện pháp quan trọng nhất. Người dân được khuyến cáo không ăn trái cây có dấu hiệu bị động vật cắn dở, không sử dụng nhựa cây tươi chưa qua xử lý, ăn chín uống sôi, bảo đảm vệ sinh an toàn thực phẩm và hạn chế tiếp xúc trực tiếp với động vật có nguy cơ cao.

“Virus Nipah không phải là virus mới. Dịch thường chỉ xuất hiện rải rác rồi kết thúc khi nguồn lây được kiểm soát. Người dân không nên quá lo lắng, hãy giữ thói quen sinh hoạt an toàn và bình tĩnh theo dõi thông tin chính thống”, bác sĩ Trương Hữu Khanh khuyến cáo.

Thiên Trường